

Sakarya Üniversitesi'nde Uzaktan Eğitimin Dünü Bugünü ve Geleceği

Prof.Dr. İsmail ÇALLI

Sakarya Üniversitesi rektörü

Doç.Dr. Aytekin İŞMAN

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölüm Başkanı

Eğitim Fakültesi - Sakarya Üniversitesi

Doç.Dr. Orhan TORKUL

Sakarya Üniversitesi Enformatik Bölüm Başkanı

GİRİŞ :

Bilişim Çağı olarak nitelendirilen 21. yüzyılda, bilgiye ulaşmak, bilgiyi hızlı öğrenmek bireylerin ve toplumların gelişmesi için yaşamsal önem içerir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri takip edebilmek imkansız hale gelmiştir. Bilgi teknolojilerindeki bu gelişmeler, uzaktan eğitim uygulamaları ile küresel iletişim ağının gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bilgi toplumunda teknolojik yeniliklerin eğitim alanında kullanılması ile küreselleşen dünyada kalıcı bir yer edinmek mümkün olabilecektir. Bilgi teknolojilerinin hızlı gelişmesiyle bütün dünyayı saran bir iletişim ağı kurulmuştur, bu küresel iletişim ağı bilimsel araştırmaların, üretkenliğin, kültürel değişmelerin, global ticaretin ve global eğitimin ana bilgi kaynağıdır. Belirtilen bu ağ dünyada yaşayan tüm insanlar arasında yazılı, sözlü ve görüntülü iletişim kurmak için küresel bir merkez oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, küresel iletişim ağı eğitimciler küresel uzaktan eğitim hizmetini sunma fırsatı vermektedir. Bunun için en etkin eğitim ve öğretimin nerede ve nasıl verileceği araştırılmaktadır.

Teknolojideki hızlı gelişmeler toplumları bilgi yoğun bir yaşama sürüklemekte, eğitim programları yeniden düzenlenmekte, eğitime yapılan yatırımlar artırılmakta ve eğitim politikaları bu yönde oluşturulmaktadır. Bilgi çağında olduğumuz bu dönemde araştırmacılar, sanal üniversitelerin yaygınlaşacağını, eğitim ve öğretimin hızlı gelişen teknolojilerle küresel ağda uygulanacağını dile getirmektedirler. Günümüzde uydu, fiber-optik, televizyon, radyo ve diğer iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler eğitimin yapısını ve biçimini etkilemekte, eğitimcileri yeni eğitim programları ve öğrenme-öğretme modelleri geliştirmeye zorlamaktadır. Bu modellerden biri uzaktan eğitimidir. İlk uygulaması 1728 yıllarında posta ile yapılan uzaktan eğitim, günümüzde gelişen iletişim teknolojileri sayesinde niteliği daha çok artırılmış olarak, tele konferans ve internet modelleri biçiminde yapılmaktadır. Bu şekilde yapılan uzaktan eğitim uygulaması sayesinde birbirlerinden kilometrelerce uzaklıkta ve farklı ortamlarda olan öğretmen ve öğrenciler, kendi aralarında iletişim kurabilmekte ve birbirlerini görüp duyabilme imkanlarını elde etmektedirler. Bu bağlamda uzaktan eğitime yapılacak yatırımların artırılması kaçınılmazdır.

UZAKTAN ÖĞRETİM NEDİR ?

Uzaktan Eğitim; farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme ve öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modelini ifade eder. (İşman,s.23,1998)

Uzaktan Eğitim; özel organizasyonların ve uygulamaların yapılması yanında, ayrıca özel bir ders planı yapma tekniği özel öğretme teknikleri, elektronik olan veya olmayan sistemlerin kullanıldığı, özel iletişim metotları olan normal olarak öğretim faaliyetlerini farklı ortamlarda oluşturan planlı bir öğrenmedir.(Moore ve Kearsly,s.2,1996)

Başlangıçta uygulanan teknolojik araçlar, günümüzdeki uygulama yöntemlerin göre ilkel sayılabilmesine rağmen günün eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri bakımından uygundu. İnsanoğlunun araştırmaları, teknoloji ve bilimdeki ilerlemeyi sağlamış ve dünya küreselleşme sürecine girmiştir. Küreselleşme sayesinde, teknoloji şirketlerinin bilgi ve imkanlarını paylaşan şirketler, bilişim teknolojilerinin çok hızlı gelişmesine vesile olmuştur. Eğitim kurumları bu değişime ayak uydurmak ve gelişen teknolojilerin imkanlarını eğitime kazandırmak için bilişim teknolojilerine dayanan uzaktan eğitim tekniklerini kullanmaya başlamışlardır.

Uzaktan Eğitim tanımları uzaktan eğitimi böyle tanımlarken uzaktan eğitim sistemleri sayesinde öğretmen ve öğrenciler çeşitli fırsatlar elde etmektedirler. Bunlardan birincisi dünyanın değişik ülkelerinde yaşayan öğrenci ve eğitimciler aralarında etkili iletişim kurma fırsatı sağlar, diğeri ise öğrenciler uzaktan eğitim ile dünyanın değişik ülkelerinde bulunan üniversitelerin eğitim imkanlarından yararlanmaktadırlar. Ayrıca uzaktan eğitim programları öğrenci ve öğretmenlerin bağımsız, bireysel ve kubaşık çalışma ortamlarına girmelerini sağlar.

UZAKTAN EĞİTİMİN TÜRKİYEDEKİ GELİŞİMİ

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki gelişmekte olan Türkiye, eğitim alanındaki çağdaşlık ve uygarlık sunan gelişmeleri eğitim sistemine uygulamaktan geri kalmamıştır. Türkiye’de uzaktan eğitim çalışmaları 1924 yılında Dewey’in sunduğu “öğretmen eğitimi raporu” ile gündeme gelmiş 1927 yılında kavram olarak oluşmaya başlamıştır. (Alkan, 1997) Daha sonra bu çalışmalar hızlanmış ve uygulama hazırlıkları başlamıştır. (İşman,1997)

Uzaktan eğitimin Türkiye’deki gelişimi 3 ana evrede incelenmektedir.

- 1- Kavramsallaşma Süreci
- 2- Mektupla Öğretim Süreci
- 3- İletişim Teknolojilerinin Kullanımı Süreci

1- Kavramsallaşma Süreci:

Türkiye’de uzaktan eğitim konusundaki gelişmeler ülkenin sosyo-ekonomik şartlarıyla orantılı gitmektedir. Bu konudaki gelişmelerin, cumhuriyetin ilanından sonra başlayan bir dizi yenileşme hareketleriyle ülkemize davet edilen yabancı uzmanların tavsiye kararıyla başladığı görülmektedir. Bunlardan ilki, öğretmen yetiştirme ve halkı okur-yazar hale getirmektir. Bunun için ilk olarak 1924 yılında “Tevhid-i Tedrisat” kabul edildi. Bu kanun eğitim-öğretimi birleştirerek okur yazarlık oranının artırılmasını ve herkesin eğitim ve öğretimden faydalanmasını teminat altına alıyordu. Yine yabancı uzman raporları özellikle de J. Dewey’in öğretmen yetiştirme konusunda uzaktan eğitimi teklif etmesi, uzaktan eğitim kavramıyla tanışmamızı sağlamıştır. bir ikinci teklif ise, 1927 yılında okuma yazma öğretimi için”Muhabere Yoluyla Tedrisat” uygulamasıdır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında çok düşük olan okur-yazarlık oranının arttırılması,1928 yılında 1353 sayılı kanunla kabul edilen yeni Türk Alfabesi’nin tüm yurda en kısa zamanda öğretilmesi ve yeni alfabe ile okuma yazma oranının arttırılması için yapılan çalışmalar, uzaktan eğitim alanındaki ilk hareketler olarak karşımıza çıkmaktadır.

1933-1934 yıllarında yurdumuzda inceleme yapan komisyonun hazırladığı raporun eğitimle ilgili bölümünde, okul açılması ekonomik görülmeyen yerlerde oturanların, teknik bilgi ve genel kültürlerini geliştirmek için mektupla öğretim kurslarının açılması önerilmiştir.

1939 yılında ilk defa toplanan “Milli Eğitim Şurası”nda yaygın eğitim konusu tartışılmaya başlanmış daha sonraki şuralarda ise örneğin 1949 yılında yapılan IV. Milli Eğitim Şurasında demokrasi eğitiminin yaygın eğitim ile yapılması gerekliliği belirtilmiştir.

VI. Milli Eğitim Şurasında (1957) yaygın eğitim konusu ayrıntılı olarak incelenmiş ve yaygın eğitimin amacı, ilkeleri, yöntem ve araçları açıklanmış çalışacak personel ve personelin yetiştirilmesi üzerinde durulmuştur. VI. Milli Eğitim Şurasından sonra uzaktan eğitim ile ilgili öneri ya da uygulamaların arttığını söyleyebiliriz. Bunda yaygın eğitimin tanımının yada anlamının bu şura ile daha açık ve ayrıntılı olarak açıklanmasının da etkisi vardır. Çünkü bu döneme kadar çalışmaların, uygulamadan çok kavram boyutunda olduğunu görüyoruz. Yine bu dönemde bir çok öneri karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri, orta dereceli meslek okullarından mezun olanlara üniversite kapılarını açmak amacıyla mektupla öğretimin kullanılması, bir diğeri ise, öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde “uzaktan öğretim” den tekili bir yöntem olarak yararlanılmasıdır.

Yaygın eğitimle ilgili olarak VII. Milli Eğitim Şurasında yapılan iki teklifte dikkati çekmektedir. Tekliflerden biri, yeni başlayan Mektupla Eğitim Merkezi kuruluşunun iki yıllık bir süre denemenin sonra yapılması ve bu süre içinde elde edilen sonuçlara göre geliştirme planı hazırlanması. Başka bir teklifte, çıraklık kanununun uygulanması sırasında zorunlu olarak verilmesi gereken teorik meslek dersleri ile ilgili kursların Mektupla Eğitim Merkezi tarafından faaliyete geçirilmesi idi.

Sonuç olarak belirtilecek olursa, 1950'li yıllara kadar, uzaktan eğitim genel olarak kavram boyutunda kalmış olup bununla ilgili çeşitli kararlar alınmıştır. Bundan sonraki uygulamalar alınan kararlar doğrultusunda yapılmıştır.

2- Mektupla Öğretim Süreci

Türk eğitim sistemi içerisinde ilk uzaktan eğitim uygulamaları 1950 li yıllarda başlamıştır. Bu yıllarda yüksek öğretime olan taleplerin kendisini yüksek sesle duyurmaya başlaması ve klasik okulların bu talepleri karşılayamayacak durumda olması nedeni ile Milli Eğitim Bakanlığı "Mektupla Öğretim" uygulaması çalışmalarını başlatmıştır. Mektupla Öğretim uygulamasına geçilmeden önce, mektupla öğretim ileri ülkelerin programları incelenmiş, uygulamalar üzerine bilgi edinilmiştir. (Fidan OKAN,1976) bu girişimlerden sonra, ilk mektupla öğretim 1958-59 öğretim yılında özellikle Ankara dışında bulunan bankacılar için ilk defa mektupla öğretim kursları uygulanmaya başlamıştır. 1960 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı bazı teknik konuları öğretmen, orta dereceli, meslek okulu mezunlarına yüksek öğretim imkanı sunmak üzere girişimde bulunarak, İstatistik ve Yayın Müdürlüğü bünyesinde uzaktan eğitim yapmayı amaçlayan Mektupla Öğretim Merkezi Kurulu'nu kurmuştur. (Özdil,1986)

Bu deneme niteliğindeki çalışmalardan sonra 1962 yılında toplanan VII. Milli Eğitim Şurası'nda okullara çeşitli sebeplerle devam imkanı bulamayan okul çağındaki çocukları,yetişkin yurttaşlardan mesleki bilgi ve kültürünü arttırmak ve daha yüksek derecedeki mesleki ve teknik okulları dışarıdan bitirme imtihanlarına girmeye imkan sağlamak, çalıştıkları iş yerlerinden ayrılmadan bilgilerini arttırmak ve daha yüksek kademelere ulaşmak isteyenlerin mektupla öğretim yoluyla yetiştirilmelerinin kararlaştırılmasından sonra MÖM yönetmeliği çıkartılmıştır. 1966 yılına girildiğinde Mektupla Öğretim Merkezi genel müdürlük olarak örgütlenmiş ve mektupla öğretimi örgün ve yaygın eğitimde başarı ile uygulamıştır. Bu uygulamaya ile teknik alanda ; radyo, otelcilik, beslenme, daktilografi, teknik resim, kooperatifçilik ve elektrik tesisatçılığı, tekniker okulu bitirme, sınavlara hazırlık olarak da; ilkokul öğretmenliği ve lise edebiyat bölümünü bitirme için öğretim yapılmıştır. (Alkan,s.92-93,1987)

VII Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlardan sonra mektupla eğitim daha planlı olarak uygulanmaya başlanmıştır. 1974 yılında ki önemli gelişmeler Mektupla Yüksek Öğretim Merkezinin kurulması 8 Mayıs 1974 tarihinde de Deneme Yüksek Öğretmen Okulunun eğitime başlamasıdır. Deneme Yüksek Öğretmen okulunun kurulmasının asıl amacı Türkiye'de köklü bir uzaktan eğitim kurumu oluşturmaktır. 1974-1975 öğretim yılında ortaöğretim kurumlarını bitiren yaklaşık 45.000 öğretmen adayı Deneme Yüksek Öğretmen Okuluna kayır olarak uzaktan yüksek öğretime başlamıştır. Mektupla Yüksek Öğretim Merkezinin kurulmasıyla üniversitelerdeki yığılmayı önlemek amaçlanmış ve merkezin çalışmalarının televizyonla desteklenmesi planlanmıştır. Fakat zamanla iki uygulamanın da yetersiz olduğu düşünülmüş ve 1975 yılında çalışmalarına ara verilmiştir.

Aynı yıl Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR) kurulmuş ve Deneme Yüksek Öğretmen Okulu ile uzaktan eğitime başlayan öğrencilerde bu kuruma devredilmiştir. Mektupla öğretim, açık yüksek öğretim, dışarıdan bitirme ve örgün yüksek öğretim programlarını bünyesinde toplayan YAYKUR bu programlar sayesinde eşitli branşlarda orta öğretim öğretmenliği, ilkokul öğretmenliği, teknik ve sosyal bilimler ile yabancı diller alanlarında uzaktan yüksek öğretim hizmeti vermiştir. YAYKUR'un bu eğitiminde danışmanlık hizmetleri ve uygulamalarında yazılı materyaller, televizyon, radyo ve ses bantları kullanılmıştır. Fakat Milli Eğitim Temel Kanunu 42. maddesinde "Genel, mesleki ve teknik yaygın eğitim alanında görev alan resmi, özel ve gönüllü kuruluşların çalışmaları ve arasındaki koordinasyon Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanır" ifadesi YAYKUR'un bağımsız

ve açık bir üniversite olmasını engelleyerek düşünüldüğü kadar yayılmasını engellemiştir. Adı Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu olan fakat istenilen yaygınlığı ve gelişmeyi sağlayamayan YAYKUR'un 1979 yılında çalışmalarına son verilmiştir.,

Fakat bu uzaktan eğitim uygulamalarına ve yeni teknolojinin eğitimde kullanılmasına da son verildiği anlamını taşımamaktadır. Nitekim X. Milli Eğitim Şurasında da yaygın eğitimin örgün eğitimi tamamlayan bir sistem olarak geliştirilmesine karar verilmiştir. Şura sonrasında ise 2547 sayılı yasa gereğince uzaktan yüksek öğretim görevi üniversitelere verilmiştir ki bu yaklaşım Türkiye'de uzaktan eğitimin gelişmesi açısından ve iletişim teknolojilerinin kullanılması bakımından önemli bir gelişme noktasıdır.

3- İletişim Teknolojilerinin Kullanım Süreci

Görsel ve işitsel kitle iletişim araçları olan radyo ve televizyon toplum yaşamına önce haberleşme aracı olarak girmiş, geniş toplulukları etkileme özelliklerinden dolayı eğitimde de etkili biçimde kullanılmıştır. Bu kullanım ilk dönemlerde fazla düzenli ve sistemli değilken eğitimin amacını gerçekleştirecek düzeye ancak belli bir süre sonra ulaşabilmiştir.

Radyo yayınlarının başlayabilmesi, uzun deney ve çalışmalar sonucunda gerçekleşebilmiş, çeşitli aşamalardan geçilerek bir dizi deneme yayınları ve kısa süreli yayınlar yapılmıştır. Sürekli ilk radyo vericisi 2 Kasım 1920'de ABD'de çalışmaya başlamış, bu yayından sonra düzenli yayın yapan istasyonların sayısında hızlı bir artış olmuştur. İngiltere, Fransa, Sovyetler Birliği, Almanya gibi ülkeler bu gelişmeleri izlemiştir (Aziz, S.7-9,1982). 1927 yılına kadar radyo yayınına başlayan Arjantin, Avustralya, İtalya, Japonya, İsviçre, İsveç gibi ülkeler arasında Türkiye'de katılmıştır. Yayın olarak radyonun Türkiye'ye girmesi fazla gecikmemiş ancak radyo ile yapılan eğitim uygulamalarına aynı dönemde başlanamamıştır.

Aziz'e göre gelişmiş ülkelerde radyo ve televizyonla yapılan eğitim uygulamaları bu teknolojilerin yayınlara başladığı ilk günlerden beri var olduğu söylenebilir. Radyo yayınlarının öncüleri arasında ABD ve İngiltere bulunmaktadır. Bu tür yayınlar yapanların sayısı çeşitli evrelerden geçerek hem nicelik hem de nitelik yönünden tatmin edici düzeylere ulaşmıştır.

Dünyada 1940'lardan itibaren okul eğitiminde ve uzaktan öğretimde televizyon eğitim programları, öğrenimi güçlendirici ve destekleyici bir unsur olarak kullanılmıştır. 1958 yılında İtalya, Televizyon Okulu (Tele-scoula) projesi ile 5.5 milyon okur yazar olmayan birey sayısını 1960'ta 2 milyona düşürmüştür. (Milli Eğitim,s:48,Atiye Menteş/ Fidan-Okan,s:81,1975/Alkan,s:72,1987)

Türkiye'de bu tür projeler için öneri ve teşebbüslerde bulunulmuş ancak beklenen verime ve başarıya ulaşamamıştır. Bugün televizyonu Fransa, ilkokuldan üniversiteye kadar kapalı devre şeklinde kullanmaktadır. Eğitimde 1950'lerde uygulamaya konan bu teknolojiye bir çok ülke yararlanmaktadır. Mikro Öğretim, Tele Okul, Açık Üniversite, Açık Lise, Kıtalar arası Okul, videoteks, teleteks, tele konferans gibi kavramlar teknolojinin eğitime kazandırdığı yeni boyutları göstermektedir.

Gelişmiş ülkeler ile, Türkiye gibi kalkınmakta olan ülkelerdeki radyo ve televizyonun kullanım süreci ve alanı karşılaştırıldığında, gelişmiş ülkelerdeki kullanımının daha çok eğitim veya örgün eğitimin zenginleştirilmesi ve daha etkili olarak yapılması ve ihtiyaca göre belirli mesleklerin öğretilmesi şeklinde olduğu görülmektedir. Bunu yanında bu kullanımın geri kalmış veya gelişmekte olan ülkelerde daha çok ilköğretim düzeyinde bireylerin topluma uyumu, en alt düzeyde olan yaşam koşullarının yükselmesini sağlayan yaygın eğitim şeklinde olduğu görülmektedir.

Özellikle son yıllarda bilgisayar teknolojisinin hızlı bir şekilde Türkiye'ye de girdiği ve yaygın bir şekilde eğitim içindeki hemen hemen her seviyede mesela ilkokul, ortaokul, lise, ve üniversite ve her alanda mesela öğrenci notlarını düzenleme, okul bütçesini yapma, öğrenci dosyaları gibi kullanıldığı görülmektedir. Ancak bu teknolojilerin pahalıya mal olmasından dolayı daha çok özel kurum ve kuruluşlar tarafından kullanıldığı da gözlenmektedir. Buna rağmen bilgisayar teknolojisinin kullanılma isteği ve eğitimde kullanılma alanı her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Kalkınma planları, hükümet programları ve şuralar incelendiğinde radyo ve televizyonun uzaktan eğitimde kullanım sürecinin

oluşturamadığı görülmektedir. Bilgisayar teknolojisinden her alanda etkin ve verimli bir şekilde yararlanabilmek için sağlıklı bir planlama yapılmalı ve yeterince kaynak ayrılarak nitelikli insan gücü yetiştirilmelidir. İlk bakışta maliyeti yüksekmiş gibi görünen bu teknolojik gelişmelerin özellikle uzaktan eğitimde kullanıldığında ve uzun vadeli düşünüldüğünde aksine verimliliğin ve etkililiğin artırılması öğrenme ve öğretme süreçlerine büyük yararlılıklar sağladığı görülecektir.

UZAKTAN ÖĞRETİM VE SAKARYA ÜNİVERSİTESİ UYGULAMASI

Sakarya üniversitesi, Türkiye'nin genç üniversitelerinden biri olmasına rağmen, bilişim teknolojilerindeki gelişmeleri yakından takip eden dinamik bir kadroya sahiptir. Bu kadro, İnternet Destekli Öğretimin yakın gelecekte sahip olacağı önemi kavramış ve 1997 yılında bu konudaki ilk çalışmalarına başlamıştır.

Bu çalışmalarda Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı dersinin içeriğini hazırlamış ve Web ortamında yayınladı. Elektronik ortamda yayımlanan dersi, Url adresini yazan herkes görebiliyor, fakat dersi kimin ziyaret ettiği ne kadar zaman kaldığı gibi sorulara cevap verilemiyordu. Sakarya Üniversitesi öğretim vermek yerine imkanlarını zorlayarak sorunları gidermek için çaba sarf ediyor, çözüm bulunması gerektiğini işaret etmekteydi. Uzaktan Öğretim konusunda çalışmalarda kullanılan platformlar araştırılmış, seçilen bir kaçını incelenmiştir. Firmalarla yapılan görüşmeler neticesinde, Learning Space 4.0 platformu uygun bulunmuş ve de IBM'in sunmuş olduğu şartlar en cazip olduğu için 2000 yılı Temmuz ayında bu firmayla işbirliği anlaşması imzalanmıştır.

Learning Space 4.0 platformunun seçilmesinin nedeni, ülkemizde de kullanımı giderek artan internet teknolojisi başarıyla kullanılmasıdır. Platform kullanıcı sayısı ve ders içeriği ve kadar fazla olursa olsun, eğitimi hep aynı derecede verimli ve devamlılığı sağlayacak şekilde sürdürülebilmektedir. Bunu ders içeriklerini, kendine ait ders formatına yerleştirerek gerçekleştirebilmektedir. Bir ders, fiziksel olarak sınıfta nasıl bir planda işleniyorsa Learning Space 4.0 platformunda da aynı şekilde sunulabilmektedir.

Sunduğu teknik imkanlar yanında, Sakarya Üniversitesi Uzaktan Öğretim proje ekibi ve IBM'in proje ekibi, Sakarya Üniversitesi'nin Uzaktan Öğretim Projesi için Uzaktan Eğitim Proje Planı Çalışması ve Raporunu hazırlayarak Sakarya Üniversitesi yönetimine sunulmuştur. Bu raporda ayrıntılı olarak şu maddeler yer almaktadır.

- 1- Hedef Ve Vizyon Belirleme
- 2- Pilot Proje Taslağının Oluşturulması
- 3- Mevcut Durum Analizi
- 4- Kritik Noktaların Tespiti
- 5- Muhtemel Riskler
- 6- Alt Yapı Analizi
- 7- Alt Yapı Tasarımı
- 8- Standartlar Ve Prosedürler Taslağının Oluşturulması
- 9- Proseslerin Tanımı
- 10- Proje Ekibinin Oluşturulması
- 11- Tarih Detaylı Proje Planı

Hazırlanan proje çerçevesinde, Üniversitemizde üyeleri Bilgisayar, Endüstri, Makine Mühendisleri ve Matematikçilerden meydana gelen İnternet Destekli Öğretim Grubu oluşturuldu. Uzaktan Öğretim Proje Ekibi ve İnternet Destekli Öğretim Grubuna İtalya'dan gelen IBM ekibi tarafından Learning Space 4.0 eğitimi verildikten sonra, İnternet Destekli Öğretim grubu komitelere bölünerek görev paylaşımına gitti.

Yapılan görev paylaşımının amacı organizasyonun daha sağlıklı çalışmasını sağlamak ve grup mensuplarını kendi alanlarında uzmanlaşmasını sağlamaktır. Oluşturulan komiteler;

Platform Yöneticileri Komitesi, bu komitede görev alan elemanlar Learning Space 4.0 platformunun kurulu olduğu serverin sağlıklı çalışmasını sağlayarak öğrencileri platforma kaydetmek ve onların verilerinin bulunduğu veri tabanının bakımını yapmakla görevlendirildiler.

Standartlar ve Prosedürler Komitesi, ülkemiz içinde yeni olan bu öğretim şekline uygun standartların oluşturulması görevi verilmiştir. Standartların oluşturulmasında, Enformatik Milli Komitesinin belirlemiş olduğu ilkeler ve üniversitemizin idari prosedürleri belirleyici faktör olmuştur.

İçerik Geliştirme Komitesi, standartlarda belirtilen şartlara uygun olarak İnternet Destekli Öğretimde yayınlamasına karar verilen derslerin, öğretim tasarımına uygun olarak ders içeriklerini multimedyaya araçları ile geliştirilme görevi veildi.

Haberleşme ve Tanıtım Komitesi, İnternet Destekli Öğretimle ilgili etkinliklerin düzenlenmesi ve öğrencilere duyurulması, yerel ve ulusal basınla ilişkiler kurarak projemizin tanıtımını yapma görevini üstlenmiştir.

Yapılan değişiklikler sonucu üniversitemizde uzaktan öğretim konusunda şöyle bir organizasyon oluşmuş oldu. En üstte Uzaktan Öğretim Proje Ekibi, bu ekipte görevli İnternet Destekli Öğretim Grubu Başkanı ve en altta da İnternet Destekli Öğretim grubundaki komitelerde görevli elemanlar

Yönetim ve organizasyon yapısının oluşturulmasından sonra,2000-2001 öğretim yılı güz döneminde pilot proje başlatıldı. Pilot projenin amaçları Uzaktan Öğretim kursların yayımı ve geliştirilmesinde gereken deneyimlerin elde edilmesi üniversite organizasyonunda eğitim teknolojilerinin başlangıç etkilerinin değerlendirilmesi ve öğretim teknolojilerinin yoğun kullanıldığı üç dersin bu akademik yılın ilk döneminde yayınlanmasıydı. Bu amaçla yayınlanması için başvurulmuş 3 dersin içeriği geliştirilerek, pilot projesi uygulaması için seçilen Mühendislik Fakültesinden 183 öğrenci Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı,Bilgisayar Destekli Teknik Resim, Dijital Lojik Devreler derslerini İnternet Destekli Öğretim le almak için başvurmuşlar ve ilgili derslere kayıt edilmişlerdir. Bu öğrencilerimiz bir dönem boyunca dersleri internetten takip etmişlerdir, elektronik ortam, konuların öğrenilmesini etkilememiş, dersin yayınlanması ve platformun işletilmesinde de ciddi bir sorun olmaması sonucu pilot proje amaçları ulaşılmış ve projenin devamına karar verilmiştir.

2000-2001 öğretim yılı bahar döneminde üç dersin açılmasına karar verilmiştir. Bu dersler Temel Bilgisayar Bilimleri, Temel Bilgi Teknolojisi Programlama Dilleri ve Enstrümantal Analizdir. Temel Bilgi Teknolojisi dersi iki farklı içerikle İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Mühendislik fakültesi öğrencilerine ve Enstrümantal Analiz dersi de Kimya Bölümü öğrencilerine verilmiştir. Derslere kayıt edilen öğrencilerin sayısı 1286 ve ziyaretçi öğrencilerin sayısı da 450 olmuştur. Bunların kısa sınavları ve vize sınavları internet üzerinden yapılmış, ödevleri de elektronik posta ile alınmıştır. Final sınavları ile YÖK'ÜN yönetmeliğine uygun olarak gözetin nezaretinde yapılmıştır. Başarıyı ölçmede kriterlerden biri olan öğrenci notlarının aritmetik ortalamasını hesaplayarak bir önceki sene aynı dersi yüz yüze alan aynı bölümdaki öğrencilerin not ortalaması ile karşılaştırdığımızda, dersleri İnternet Destekli Öğretime alan öğrenciler %5-10 daha başarılı olduğu görülmüştür.

	İKTİSAT BÖLÜMÜ				ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ			
	1999-2000 ÖĞRETİM YILI		2000-2001 ÖĞRETİM YILI		1999-2000 ÖĞRETİM YILI		2000-2001 ÖĞRETİM YILI	
	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE
AA	11	16,67	3	4,22	13	16,46	11	12,94
BA	4	6,06	9	12,6	9	11,39	7	8,24
BB	6	9,09	5	7,04	10	12,66	12	14,12
CB	3	4,55	11	15,4	10	12,66	11	12,94
CC	14	21,21	15	21,1	14	17,72	14	16,47
DC	6	9,09	10	14	9	11,39	7	8,24
DD	7	10,61	9	12,6	8	10,13	11	12,94
FF	10	15,15	8	11,2	5	6,33	12	14,12
GR	5	7,58	1	1,4	1	1,27	0	0
Aritmetik Ortalama		58,07		63,35		58,18		69,28

Aynı dönemde öğrencilere bir anket gönderilmiş ve bunu 350 öğrenci cevaplamıştır.

“İnternet Destekli Öğretimde karşılaştığımız en büyük sorun nedir?” sorusuna öğrenciler şu cevapları vermiştir.

A)	Bağlantı Hızı	45,30
B)	Ders İÇERİKLERİ	12,25
C)	Öğretim Üyeleri İle İletişim	17,66
D)	Sınavlar	13,11
E)	Diğer	11,68
	TOPLAM	100

İnternet bağlantı hızı karşılaşılan en büyük sorun olduğu görülmesi üzerine üniversitemizin internet çıkışı 1 Mbps’den 2 Mbps’e çıkarılmış, daha da artırılması için çalışmalarda bulunmaktadır. İçeriklere ulaşma hızını daha da arttırmak ve öğretim tasarımı iyileştirmek için yeniden tasarlanmış ders içeriklerinin dosya boyutlarını mümkün olduğunca en küçük boyuta düşürülmüştür.

Öğrenciler ile iletişimi arttırmak için ders sorumlusu öğretim üyelerine dersleri için birer tane e-mail adresi alınmış , her ders için sanal sınıflara ayrı ayrı forumlar oluşturulmuştur. Öğretim üyelerine, en az dersin haftalık kredi sayısı kadar online olma şartı getirilmiştir.

Bahar döneminde üniversitemizde bu çalışmalara paralel olarak, Enformatik Mili Komitesine 5 ders için sunucu üniversite için sunucu üniversite olmak için başvuruda bulunulmuştur. Komite tarafından yapılan değerlendirme sonucunda 2 dersimiz Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı ve Bilgisayar Destekli Teknik Resim dersleri sunucu üniversite dersi olarak kabul edilmiştir. Şu anda bu derslerin xkredilendirilmesi yapılmaktadır. İçinde bulunduğumuz 2001-2002 öğretim yılı güz yarı yılında ise toplam 5 derse kayıtlı 1825 öğrenci derslerine devam etmektedir.

SONUÇ

Sakarya Üniversitesi, 1997 yılından beri uzaktan öğretim konusunda elde ettiği verileri değerlendirildiğinde, Uzaktan Öğretimin ülkemiz şartlarında başarılı bir sistem olduğu görülmüştür. Bu öğretim sistemi ülkemiz için, üniversite adaylarının sayısının, üniversitelerle kabul edilen öğrenci sayısına oranla çok fazla olması, üniversitelerdeki öğretim üyesi sayısının az ve fiziksel imkanlarının yetersizliği gibi sorunlarla karşı karşıya olan yüz yüze öğretimin alternatifini olabileceğine inanmaktayız. İnançımızı daha da ileriye götürerek, Sakarya Üniversitesi, Sakarya Meslek Yüksek Okulu Projesini hayata geçirmiştir, Bilgisayar Programcılığı Ve Bilgi Yönetimi Uzaktan Öğretim programlarına toplam 817 öğrenci alınmıştır.

KAYNAKÇA

Alkan, Cevat. (1987).Açık Öğretim “ Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılmalı olarak incelenmesi” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları,Ankara

Alkan, Cevat. (1997). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi. Türkiye 1. Uluslar arası Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Milli Eğitim Bakanlığı,Ankara.

Fidan,Nurettin.Okan,Kenan.(1975). Açık yüksek öğretim sistemleri ve uzaktan eğitim,Aayyıldız matbaası, Ankara

İşman, Aytekin.(1997). Diffusion of Distance Education in Turkish Higher Education, Educational Technology Research and Development, v. 45,n.2. A quarterly publication of the association for educational communication and technology

İşman, Aytekin.(1998). Students preception of a class offered through distance education. Doctoral thesis, ohio university,athens,ohio,USA.

Moore,M.G. I Kearsley g. (1996) Distance Education: A Systems view. Wadsworth Publishing Company

Özdi,İlhna.(1996) Uzaktan Öğretimin Evrensel Çerçevesi ve Türk Eğitim Sisteminde Uzaktan Öğretimin Yeri,Anadolu Üniversitesi Yayınları,Ankara.